

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-80-25

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o ratyfikacji Traktatu o wzmocnionej współpracy i przyjaźni między
Rzecząpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisanego w Nancy dnia 9 maja
2025 r.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

**o ratyfikacji Traktatu o wzmocnionej współpracy i przyjaźni między Rzeczpospolitą
Polską a Republiką Francuską, podpisanego w Nancy dnia 9 maja 2025 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Traktatu o wzmocnionej współpracy i przyjaźni między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisanego w Nancy dnia 9 maja 2025 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu związania Rzeczypospolitej Polskiej Traktatem

Traktat o wzmocnionej współpracy i przyjaźni między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisany w Nancy dnia 9 maja 2025 r. (dalej: „Traktat”), powstał w celu zastąpienia zasadniczo zrealizowanej już umowy regulującej stosunki bilateralne, czyli Traktatu o przyjaźni i solidarności między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, sporządzonego w Paryżu dnia 9 kwietnia 1991 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 415).

Obecnie obowiązujący Traktat powstał w latach, kiedy Rzeczpospolita Polska nie była jeszcze członkiem Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (dalej: „NATO”) i Unii Europejskiej (dalej: „UE”), w zupełnie innej rzeczywistości międzynarodowej, zarówno w skali światowej, jak i europejskiej. Ponad trzydzieści lat bezprecedensowego rozwoju gospodarczego, politycznego i społecznego Rzeczypospolitej Polskiej, a także dynamiczne zmiany zachodzące na świecie oraz towarzyszące im wyzwania, w pełni uzasadniały francuską inicjatywę zawarcia nowego traktatu, który podniesie relacje polsko-francuskie na poziom relacji partnerstwa strategicznego w ramach NATO i UE.

Należy podkreślić, że Rzeczpospolitą Polską i Republikę Francuską łączą nie tylko silne więzi historyczne, ale także obopólne interesy. Ogromny potencjał ma współpraca polityczna, obronna, gospodarcza, a także współdziałanie na poziomie UE i NATO. Podpisany Traktat będzie więc stanowić ramy prawne dla dalszego pogłębiania wielodzielnicowej współpracy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską. Jego celem jest wzmocnienie strategicznych relacji polsko-francuskich we wszystkich obszarach współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa i obronności.

Wzmocnienie polsko-francuskiej współpracy jest również uzasadnione w kontekście obecnej sytuacji międzynarodowej, w tym w szczególności wojny, jaką Federacja Rosyjska rozpoczęła w 2014 r., anektując Krym, a następnie dokonała pełnoskalowego ataku na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 r. Rosyjska agresja uświadomiła władzom Rzeczypospolitej Polskiej oraz Republiki Francuskiej konieczność podjęcia wspólnych działań w dziedzinie bezpieczeństwa, w szczególności w kwestiach dotyczących obronności. Tym samym polsko-francuska współpraca wojskowa, w tym współpraca między przemysłami obronnymi, będzie stanowić ważny element bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz całego kontynentu europejskiego.

Pogłębienie dwustronnej współpracy powinno pozytywnie wpłynąć na poziom bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Podpisany Traktat zobowiązuje obie Strony do wzajemnego wsparcia militarnego w przypadku agresji na terytorium Rzeczypospolitej Polski lub Republiki Francuskiej. Przewiduje zwiększenie interoperacyjności wojsk przez wspólny udział w ćwiczeniach i szkoleniach oraz rozwój wspólnych projektów w obszarach strategicznych zdolności. Ułatwia wzajemny tranzyt i stacjonowanie sił zbrojnych, a także rozwój infrastruktury transportowej podwójnego zastosowania.

Traktat przewiduje także wszechstronną współpracę w zakresie zwalczania zagrożeń hybrydowych, terroryzmu, przestępczości zorganizowanej, korupcji, jak również współdziałanie przy zwalczaniu katastrof naturalnych i zapobieganiu zagrożeniom dla środowiska.

Dzięki Traktatowi nową treścią zostanie wypełnione polsko-francuskie partnerstwo strategiczne. Intensyfikacji i umocnieniu ulegną kontakty polityczne, które będą realizowane regularnie, także przed najważniejszymi wydarzeniami międzynarodowymi. Ich elementem będą ścisłe konsultacje w zasadzie na wszystkich poziomach współpracy politycznej i bezpieczeństwa, obejmując również wymiar parlamentarny. Traktat umożliwi nadanie nowych impulsów gospodarce, energetyce, infrastrukturze i rolnictwu obu Stron. Zostaną uruchomione również nowe dwustronne formaty współpracy w energetyce, stymulujące wspólne inicjatywy w zakresie cywilnego wykorzystania energii atomowej. Intensyfikacji ulegnie także współpraca badawcza, oświatowa i kulturalno-naukowa.

Traktat został podpisany w Nancy. Miasto to jest symbolem przyjaźni polsko-francuskiej, dawną stolicą Księstwa Lotaryngii, którego ostatnim księciem był król Polski Stanisław Leszczyński, teść króla Francji Ludwika XV.

2. Wskazanie różnic między dotychczasowym i projektowanym stanem prawnym

Obecnie obowiązujący Traktat został podpisany w 1991 r., kiedy dopiero kształtował się ład międzynarodowy po epoce „zimnej wojny”, rozpadał się Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich oraz tworzyła się III Rzeczpospolita Polska, jako państwo demokratyczne z gospodarką rynkową. W Traktacie z 1991 r. Republika Francuska wyrażała poparcie dla jak najszybszego podpisania przez Rzeczpospolitą Polską umowy stowarzyszeniowej ze Wspólnotami Europejskimi i jako pozytywną oceniała perspektywę członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej we Wspólnotach Europejskich, po spełnieniu wymaganych warunków.

Strony deklarowały współpracę we wprowadzaniu mechanizmów gospodarki rynkowej i tworzeniu nowych instytucji demokratycznych w Rzeczypospolitej Polskiej, a Republika Francuska popierała wysiłki, których celem było rozwiązanie problemu polskiego zadłużenia.

Traktat miał ogólny charakter i tworzył ramy dla rozwoju stosunków dwustronnych w rzeczywistości politycznej początku lat 90-tych XX w. Zawierał generalne zobowiązania do rozwoju współpracy w poszczególnych obszarach i otwierał możliwości regulowania tych kwestii w drodze umów dwustronnych.

W ostatnich dekadach Rzeczpospolita Polska i Republika Francuska zawierały liczne umowy regulujące różne obszary wzajemnych kontaktów. Podstawowa umowa, tj. Traktat o przyjaźni i solidarności między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, sporządzony w Paryżu dnia 9 kwietnia 1991 r., nie była jednak aktualizowana.

Podpisany Traktat określa ramy wielodziedzinowej współpracy dwustronnej, a także wielostronnej w ramach UE i NATO. Traktat uwzględnia systemowe zmiany, które od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia dokonały się w Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Francuskiej, Europie i na świecie. Traktat tworzy nowe, aktualne ramy współpracy między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Francuską obejmujące: Unię Europejską, politykę zagraniczną, bezpieczeństwo i obronność, politykę migracyjną, sprawy wewnętrzne, wymiar sprawiedliwości, współpracę gospodarczą, przemysłową i cyfrową, zrównoważony rozwój, ochronę środowiska naturalnego i klimatu, mobilność i infrastrukturę transportową, energetykę i cywilną współpracę jądrową, rolnictwo i gospodarkę leśną, sektor rolno-spożywczy, żywność, rybołówstwo, szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje technologiczne, kulturę i pamięć, edukację, sport i promocję języka, współpracę młodzieży i społeczeństwo obywatelskie oraz współpracę samorządu terytorialnego. Traktat ustanawia również Dzień Przyjaźni Polsko-Francuskiej, tj. 20 kwietnia.

Postanowienia Traktatu definiują poziom ambicji dla rozwoju stosunków polsko-francuskich na kolejne dekady. Stanowią odpowiedź na współczesne wyzwania oraz zachętę do dalszego rozwoju relacji dwustronnych.

3. Wskazanie przewidywanych skutków związanych z wejściem w życie Traktatu

a) skutki społeczne

Traktat jako polityczna manifestacja przyjaźni i współpracy nie wywołuje bezpośrednich skutków społecznych, ale może stanowić zachętę do rozwoju różnego rodzaju inicjatyw społecznych. Strony zachęcają do bardziej intensywnej współpracy w dziedzinie edukacji,

nauki czy kultury. Może się to przyczynić do lepszej współpracy na poziomie społecznym, a także zintensyfikować mobilność ponadnarodową, a w konsekwencji pomóc w lepszym wzajemnym zrozumieniu obu narodów. Traktat może ułatwić wymianę naukowców i młodzieży, wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych, realizację wspólnych projektów naukowo-badawczych, współpracę między jednostkami akademickimi i oświatowymi, ośrodkami kultury i artystami, promocję ich osiągnięć, budowę partnerstw między szkołami czy naukę języka polskiego.

b) skutki gospodarcze

Traktat przyczyni się do dalszego rozwoju relacji gospodarczych między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Francuską oraz dalszego rozwoju polskich przedsiębiorstw w Republice Francuskiej i francuskich przedsiębiorstw w Rzeczypospolitej Polskiej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Republika Francuska pozostaje jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych Rzeczypospolitej Polskiej pod względem wartości polskiego eksportu, który systematycznie rośnie. Traktat będzie więc stanowił dodatkową zachętę do dalszego rozwijania stosunków gospodarczych między państwami. Ich celem będzie m.in. wzmacnianie konkurencyjności, budowa odporności, przyspieszenie transformacji cyfrowej, redukcja zależności strategicznych, wspieranie innowacji i przedsiębiorczości, wzmacnianie bezpieczeństwa żywnościowego oraz zrównoważony rozwój społeczny.

c) skutki finansowe

Traktat nie przewiduje bezpośrednich skutków finansowych. Ewentualne skutki finansowe dla budżetu państwa związane z wejściem w życie Traktatu będą finansowane w ramach limitów wydatków corocznie ustalanych w ustawie budżetowej dla poszczególnych dysponentów części budżetowych i nie będą stanowiły podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel, zarówno w roku wejścia w życie Traktatu, jak i w latach następnych jego obowiązywania.

Ewentualne wydatki dla Ministerstwa Obrony Narodowej, wynikające z wejścia w życie Traktatu, będą finansowane w ramach limitu wydatków obronnych, o którym mowa w art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248, z późn. zm.), bez konieczności występowania o dodatkowe środki.

d) skutki polityczne

Wejście w życie Traktatu wpłynie na dalszą intensyfikację polsko-francuskich relacji politycznych oraz wzmocni pozycję Rzeczypospolitej Polskiej w UE i NATO. Traktat nada nowy impuls relacjom politycznym w zmieniającej się dynamicznie sytuacji międzynarodowej. Będzie on również lokował Rzeczpospolitą Polską wśród głównych i najbliższych partnerów Republiki Francuskiej na świecie. Kontakty polityczne będą realizowane w nowych ramach strategicznych. Ich elementem będzie bieżąca koordynacja stanowisk w zasadzie na wszystkich poziomach współpracy politycznej i bezpieczeństwa, w tym przez organizację corocznych szczytów rządowych.

e) skutki prawne

Skutkiem prawnym wejścia w życie Traktatu będzie wygaśnięcie Traktatu o przyjaźni i solidarności między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, sporządzonego w Paryżu dnia 9 kwietnia 1991 r. Z kolei nowy Traktat będzie stanowił nową podstawę prawną polsko-francuskiej współpracy.

4. Informacja na temat trybu związania Rzeczypospolitej Polskiej Traktatem

Traktat ma rangę umowy międzypaństwowej.

Zgodnie z art. 16 Traktatu wejdzie on w życie po upływie 30 dni od dnia otrzymania ostatniej z not dyplomatycznych, w których strony informują się o zakończeniu ich procedur wewnętrznych niezbędnych do wejścia w życie Traktatu.

Traktat stanowi wielosektorową umowę regulującą wzajemne stosunki polityczne między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, w tym politykę zagraniczną, bezpieczeństwo i obronność, politykę migracyjną, sprawy wewnętrzne, wymiar sprawiedliwości, współpracę gospodarczą, przemysłową i cyfrową, zrównoważony rozwój, ochronę środowiska naturalnego i klimatu, mobilność i infrastrukturę transportową, energetykę i cywilną współpracę jądrową, rolnictwo i gospodarkę leśną, sektor rolno-spożywczy, żywność, rybołówstwo, szkolnictwo wyższe, badania naukowe i innowacje technologiczne, kulturę i pamięć, edukację, sport i promocję języka, współpracę młodzieży i społeczeństwo obywatelskie oraz współpracę samorządu terytorialnego.

Tym samym Traktat będzie układem politycznym, o którym mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Ponadto postanowienia Traktatu będą dotyczyć kwestii uregulowanych w ustawach lub w których Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wymaga ustawy, takich jak kwestie dotyczące obronności oraz bezpieczeństwa.

Z uwagi na powyższe związanie Rzeczypospolitej Polskiej Traktatem nastąpi w drodze ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 1 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 127).

a) Podmioty prawa krajowego, których dotyczy Traktat, w tym zakres, w jakim dotyczy on osób fizycznych i prawnych

Traktat dotyczy współpracy organów państwa i bezpośrednio nie dotyczy osób fizycznych i prawnych.

Z uwagi na fakt, że Traktat stanowi wielosektorową umowę regulującą wzajemne stosunki polityczne między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską we wszystkich obszarach współpracy, za jego wykonanie będą odpowiedzialni ministrowie kierujący wszystkimi działami administracji rządowej.

b) Sposób, w jaki Traktat dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Ze względu na swój polityczny charakter Traktat nie dotyczy bezpośrednio spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym.

c) Środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania Traktatu

Postanowienia Traktatu mają charakter polityczny, w konsekwencji do ich realizacji nie jest konieczne przyjęcie jakichkolwiek środków prawnych.

Traktat
o wzmocnionej współpracy i przyjaźni
między
Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską

Rzeczpospolita Polska i Republika Francuska, zwane dalej „Stronami”;

Zważywszy na wielowiekową przyjaźń oraz wspólne europejskie dziedzictwo;

Pamiętając o solidarności okazywanej sobie wzajemnie na przestrzeni wieków przez oba Państwa i Narody;

Przypominając o braterstwie broni i wspólnej walce z totalitarnymi reżimami;

Uznając istotny wkład Traktatu o przyjaźni i solidarności między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, sporządzonego w Paryżu dnia 9 kwietnia 1991 roku, w rozwój wzajemnych stosunków;

Podkreślając swoje zaangażowanie w Strategiczne Partnerstwo zawarte w Warszawie dnia 28 maja 2008 roku;

Podzielając pragnienie zacieśniania istniejących więzi, zwłaszcza politycznych, gospodarczych, energetycznych, edukacyjnych, historycznych, naukowych, technologicznych i kulturalnych, a także w strategicznych dla obu Stron sektorach obrony i bezpieczeństwa;

Uznając znaczenie współpracy i dyplomacji parlamentarnej oraz pragnąc je wzmacniać;

Dążąc do wspólnego celu bezpieczniejszej, bardziej suwerennej, demokratycznej i zjednoczonej Europy, zdolnej sprostać światowym wyzwaniom, w obliczu których stoją Rzeczpospolita Polska i Republika Francuska;

Potwierdzając swoje przywiązanie do jedności europejskiej oraz świadome swojej szczególnej odpowiedzialności za przyszłość Unii Europejskiej;

Uznając, że ich partnerstwo i dwustronna współpraca przyczyniają się do pogłębienia integracji europejskiej i mogą być źródłem inspiracji dla całej Unii Europejskiej;

Podkreślając ciągłe zagrożenie dla bezpieczeństwa wynikające z agresji Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie oraz przypominając o znaczeniu ustanowienia trwałych ram pokoju i bezpieczeństwa w Europie, zarówno w ramach Unii Europejskiej, jak i Europejskiej Wspólnoty Politycznej;

Podkreślając rolę Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego będącej dla Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Francuskiej fundamentem zbiorowej obrony;

Potwierdzając przywiązanie do prawa międzynarodowego, w szczególności do zasad wynikających z Karty Narodów Zjednoczonych;

Potwierdzając przywiązanie do praw człowieka, podstawowych wolności obywatelskich, demokracji, równości i praworządności;

Przekonane, że rozwój gospodarczy, sprawiedliwość społeczna i ochrona środowiska są ze sobą nierozdzielnie związane;

Zdecydowane współpracować w celu przeciwdziałania zmianom klimatu, zwłaszcza poprzez przestrzeganie Porozumienia paryskiego do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 roku, przyjętego w Paryżu dnia 12 grudnia 2015 roku, oraz na rzecz zachowania różnorodności biologicznej;

Przekonane, że nadszedł czas, aby dwustronne stosunki wynieść na wyższy poziom i wspólnie przygotować się na wyzwania stojące zarówno przed obydwojema Państwami i Narodami, jak i całą Europą w XXI wieku;

uzgodniły, co następuje:

ARTYKUŁ 1

RAMY WSPÓŁPRACY

1. W celu pogłębienia istniejących stosunków Strony zobowiązują się zintensyfikować dwustronny dialog polityczny oraz współpracować we wszystkich dziedzinach stanowiących wspólny obszar zainteresowań Stron, w ramach wszystkich właściwych organizacji.
2. Strony będą organizować coroczny dwustronny szczyt pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Francuskiej, z udziałem członków rządów. Szczyt, który stanowi podstawowe polityczne ramy konsultacji i współpracy między Stronami odbywa się na przemian w Rzeczypospolitej Polskiej i w Republice Francuskiej.
3. Ministerstwa spraw zagranicznych Stron, poprzez regularne konsultacje na szczeblu Sekretarzy Generalnych lub ich odpowiedników, zapewniają monitorowanie wprowadzania w życie niniejszego Traktatu oraz wytycznych i priorytetów określonych podczas dwustronnego szczytu.
4. W celu promowania współpracy Strony mogą ustanowić inne formy zorganizowanego dialogu, obejmujące jedno lub więcej ministerstw, w zależności od poruszanych kwestii i w ramach ich kompetencji.
5. Ministrowie spraw zagranicznych Stron czuwają nad realizacją strategicznych kierunków rozwoju stosunków dwustronnych oraz monitorują realizację wieloletniego planu działania. Za realizację wspólnych projektów i inicjatyw określonych w wieloletnim planie działania odpowiadają właściwi ministrowie.
6. W celu realizacji niniejszego Traktatu, w zależności od potrzeb i możliwości, właściwe organy Stron mogą podejmować dodatkowe wspólne działania, prowadzić konsultacje i ustalać wspólne stanowiska. Strony mogą również ustanowić lub wspierać inne formy zorganizowanego dialogu i współpracy, w szczególności z udziałem właściwych ministrów,

przedstawicieli parlamentów, społeczeństwa obywatelskiego oraz przedsiębiorstw obu Stron.

7. Strony organizują regularną wymianę i spotkania urzędników administracji państwowej oraz słuchaczy szkół przygotowujących do służby cywilnej.

ARTYKUŁ 2

WSPÓŁPRACA W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ

1. Strony potwierdzają strategiczną rolę, jaką dla stosunków dwustronnych odgrywa współpraca i rozwój w ramach Unii Europejskiej (dalej „UE”).
2. Strony potwierdzają gotowość do wzięcia większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo Europy i jej sąsiedztwa, w tym poprzez wzmocnienie europejskiego filaru Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (dalej „NATO”).
3. Strony zobowiązują się do działania w ramach UE w celu zapewnienia poszanowania wartości określonych w Traktacie o Unii Europejskiej, w tym demokracji, praworządności i praw człowieka, oraz w celu promowania i wzmocnienia odporności demokratycznej UE oraz instrumentów mających na celu ich ochronę i wdrażanie.
4. Strony aktywnie pracują na rzecz silniejszej, bezpieczniejszej, bardziej suwerennej, demokratycznej, dostatniej, konkurencyjnej i zjednoczonej UE. Strony zamierzają zapewnić ochronę swoim obywatelom, bronić swoich wartości i interesów oraz wzmocnić bezpieczeństwo Europy, w tym bezpieczeństwo granicy zewnętrznej UE, oraz bezpieczeństwo gospodarcze.
5. Strony dążą do przeprowadzenia transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz do wzmocnienia swojej odporności i zdolności do innowacji w sektorach kluczowych dla przyszłości Stron i UE, a także pogłębiania europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz wzmacniania bezpieczeństwa i spójności swoich społeczeństw.
6. Strony potwierdzają, że rozszerzenie UE stanowi geostrategiczną inwestycję w pokój, bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt Europy, oraz zobowiązują się współpracować na rzecz jego powodzenia, jednocześnie przeprowadzając reformy konieczne do właściwego funkcjonowania UE.
7. Strony wspierają inicjatywy mające na celu promowanie przejrzystości i udziału obywateli w unijnych procesach decyzyjnych. W tym celu zobowiązują się wspierać inicjatywy zmierzające do konsolidacji europejskiej demokracji i zachęcać do debaty na temat UE, w tym z przedstawicielami ich społeczeństw obywatelskich, aby wzmocnić poczucie przynależności do UE.
8. Strony, zarówno na szczeblu politycznym, jak i wyższych urzędników państwowych, konsultują się ze sobą, w szczególności przed ważnymi spotkaniami w ramach UE, w kwestiach będących przedmiotem ich wzajemnego zainteresowania i dążą do wypracowania wspólnych stanowisk.
9. Strony potwierdzają swoją determinację, zaangażowanie i solidarność w obronie zasad i wartości wyrażonych w traktatach europejskich oraz na rzecz wspólnej realizacji długoterminowych dążeń, priorytetów i polityki UE oraz na rzecz zapewnienia jej zdolności do działania w obliczu nowej rzeczywistości geopolitycznej oraz coraz bardziej złożonych

wyzwań. W tym celu Strony zobowiązują się do prowadzenia ścisłych konsultacji w aktualnych kwestiach dotyczących fundamentów i przyszłości UE.

10. Konsultacje te są również prowadzone w ramach Trójkąta Weimarskiego, obejmującego Rzeczpospolitą Polską, Republikę Francuską i Republikę Federalną Niemiec.
11. Strony ściśle współpracują przy tworzeniu obszaru dialogu politycznego i współpracy oraz wspólnych ram bezpieczeństwa dla kontynentu europejskiego w ramach Europejskiej Wspólnoty Politycznej.

ARTYKUŁ 3 **POLITYKA ZAGRANICZNA**

1. Strony zobowiązują się koordynować i wzmacniać swoje wysiłki międzynarodowe, by przyczynić się do utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, ochrony i promocji praw człowieka oraz przestrzegania praworządności, wzmocnienia architektury bezpieczeństwa międzynarodowego opartej na poszanowaniu prawa międzynarodowego oraz zachowania globalnych dóbr publicznych.
2. Strony, w szczególności na szczeblu ministrów spraw zagranicznych, regularnie konsultują się ze sobą w kwestiach polityki zagranicznej, w szczególności przed ważnymi wydarzeniami międzynarodowymi i w przypadku kryzysów międzynarodowych, a także dążą do ustalenia wspólnych stanowisk w sprawach mających wpływ na interesy obu Stron.
3. Urzędnicy wyższego szczebla ministerstw spraw zagranicznych Stron, przedstawiciele stałych przedstawicielstw przy organizacjach międzynarodowych i placówek dyplomatycznych Stron w państwach trzecich konsultują się regularnie w sprawach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, dzielą się swoimi analizami i dążą do wypracowania wspólnych stanowisk.
4. Strony podkreślają strategiczne znaczenie wschodniego sąsiedztwa oraz priorytetową rolę tego regionu w dwustronnej współpracy w dziedzinie polityki zagranicznej, rozwoju, obronności i bezpieczeństwa. W związku z tym Strony dążą do wypracowania wspólnych stanowisk, dzielenia się swoimi analizami oraz promowania wzajemnych interesów w regionie.
5. Strony podkreślają również znaczenie więzi między UE a regionami Morza Śródziemnego, Afryki, Arktyki, Azji i Pacyfiku. W związku z tym Strony dzielą się analizami, dążą do ustalania wspólnych stanowisk oraz promują wspólne interesy w tych regionach.
6. Strony przywołują swoje zaangażowanie w walkę z rasizmem, antysemityzmem, ksenofobią oraz reżimami totalitarnymi i autorytarnymi. Z tego względu Strony rozwijają wspólne inicjatywy na forum europejskim i międzynarodowym, współpracując przy pielęgnowaniu polityki pamięci w celu zwalczania antysemityzmu oraz upamiętniania ofiar reżimów totalitarnych i autorytarnych.
7. Strony przywołują swoje zaangażowanie na rzecz wolności prasy i niezależności mediów oraz trwałe zobowiązanie na rzecz swobody wypowiedzi, rzetelności informacji oraz ochrony dziennikarzy. Strony wspierają odpowiedzialne zarządzanie platformami medialnymi, w tym walkę z dezinformacją i przemocą w Internecie.

8. Strony prowadzą regularną wymianę dyplomatów i podejmują wspólne działania w obszarze edukacji i kształcenia.

ARTYKUŁ 4

BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ

1. Strony zobowiązują się kontynuować współpracę dwustronną oraz wielostronną w celu utrzymania lub przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, uznają strategiczną rolę relacji transatlantyckich dla europejskiej architektury bezpieczeństwa, promują bliższą współpracę i komplementarność między UE i NATO oraz podkreślają szczególne znaczenie silniejszej i bardziej funkcjonalnej obrony europejskiej, która przyczynia się do bezpieczeństwa transatlantyckiego i międzynarodowego. Strony podkreślają, że Europa musi wziąć większą odpowiedzialność za swoją obronę oraz być lepiej wyposażona, tak aby samodzielnie podejmować działania i radzić sobie z bezpośrednimi i przyszłymi zagrożeniami oraz wyzwaniem dla ich bezpieczeństwa.
2. Zgodnie z postanowieniami artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych w przypadku napaści zbrojnej na ich terytorium Strony udzielają sobie nawzajem pomocy, w tym przy zastosowaniu środków wojskowych. Pomoc oraz wsparcie będą realizowane stosownie do zobowiązań, jakie wynikają z artykułu 5 Traktatu Północnoatlantyckiego i artykułu 42 ustęp 7 Traktatu o Unii Europejskiej.
3. Strony prowadzą coroczne dialogi strategiczne i konsultacje, w szczególności na szczeblu ministrów spraw zagranicznych i obrony, a także między szefami sztabów generalnych oraz krajowymi dyrektorami do spraw uzbrojenia.
4. Strony sporządzają i realizują, w ramach dialogu strategicznego, program współpracy we wszystkich istotnych obszarach objętych niniejszym artykułem. Strony dążą do stworzenia wspólnej kultury strategicznej oraz wypracowania wspólnych stanowisk w kwestiach mających wpływ na ich interesy bezpieczeństwa i obrony.
5. Strony współpracują w celu wzmacniania interoperacyjności polskich i francuskich sił zbrojnych poprzez organizowanie wspólnych ćwiczeń, misji oraz operacji ich rozmieszczania w regionach mających strategiczne znaczenie dla bezpieczeństwa Stron oraz poprzez udział w wielonarodowych strukturach wojskowych, a także poprzez wymianę oficerów między dowództwami krajowymi oraz w ramach szkolenia i kształcenia wojskowego.
6. Strony kontynuują i pogłębiają współpracę dwustronną w dziedzinie uzbrojenia, w szczególności w zakresie badań i rozwoju nowych technologii, w tym technologii podwójnego zastosowania, a także w zakresie badania i wykorzystywania przestrzeni kosmicznej. Współpraca ta będzie opierać się zwłaszcza na realizacji i rozwijaniu wspólnych projektów w domenach lądowej, morskiej, powietrznej, w cyberprzestrzeni oraz w przestrzeni kosmicznej.
7. Strony promują współpracę między swoimi przemysłami obronnymi w celu wykorzystywania synergii, rozwijania interoperacyjności, zwiększania konkurencyjności oraz wzmacniania krajowych baz przemysłowych oraz europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (dalej „EDTIB”).
8. Strony współpracują w celu wzmacniania krajowych i europejskich zdolności obronnych, w szczególności z zamiarem wzmacniania zdolności UE do działania, w tym do

przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym i działania we wszystkich strategicznych obszarach, w których mogą występować zagrożenia dla bezpieczeństwa. Strony wspierają przyspieszenie przez UE mobilizacji niezbędnych instrumentów i finansowania w celu zwiększenia jej bezpieczeństwa i ochrony jej obywateli, z myślą o wzmocnieniu jej ogólnej gotowości obronnej, zmniejszeniu jej zależności strategicznych, uzupełnieniu krytycznych braków w zdolnościach, rozwoju jej mobilności wojskowej oraz wzmocnieniu EDTiB w całej UE, tak aby wzmocnić zdolność dostarczania sprzętu w szybszym tempie i wymaganych ilościach.

9. Strony aktywnie promują rozwój przemysłu obronnego w UE w celu wzmocnienia jej zdolności obronnych, w tym poprzez badania, rozwój i nabywanie wspólnych zdolności. Strony promują stopniowe tworzenie europejskiej preferencji poprzez nabywanie sprzętu wojskowego zaprojektowanego i wyprodukowanego przez EDTiB. Realizacja powyższych będzie zgodna z rozwojem ich narodowych programów pozyskiwania uzbrojenia.
10. Strony przyczyniają się do wzmacniania zdolności NATO do realizacji jej mandatu do zbiorowej obrony poprzez zobowiązanie się, jako Sojusznicy, do podejmowania inicjatyw zwiększających jej zdolności odstraszania i obrony, a także poprzez rozwijanie dwustronnej i wielostronnej współpracy w celu wzmocnienia zdolności sił zbrojnych do zbiorowej obrony, z wykorzystaniem procesów NATO oraz instrumentów UE.
11. Strony wzmacniają współpracę dwustronną i wielostronną, w szczególności w ramach UE, NATO i Europejskiej Wspólnoty Politycznej, w zakresie walki z zagrożeniami i atakami hybrydowymi, a zwłaszcza cyberatakami i aktami sabotażu, w tym z wykorzystaniem istniejących instrumentów w ramach NATO i UE. Strony działają również na rzecz wzmocnienia współpracy politycznej, cywilnej i wojskowej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa oraz na rzecz wzmocnienia współpracy wojskowej w odniesieniu do transformacji cyfrowej, kryptografii oraz ochrony wojskowych systemów informacyjnych i łączności przed zagrożeniem cyberatakami.
12. Strony dążą do wysokiego poziomu współpracy dwustronnej, w ramach UE i Europejskiej Wspólnoty Politycznej oraz na wszystkich innych właściwych forach wielostronnych, w walce z dezinformacją i obcą ingerencją w sferę informacyjną, w tym poprzez wymianę analiz i koordynację reakcji na ataki informacyjne (publiczne potępienie kampanii dezinformacyjnych, komunikację strategiczną, sankcje), wymianę dobrych praktyk i realizację wspólnych projektów mających na celu wzmocnienie odporności właściwych podmiotów europejskich w tej dziedzinie.
13. Strony pogłębiają współpracę w zakresie wymiany informacji i analiz we wszystkich strategicznych dziedzinach, w szczególności w odniesieniu do głównych zagrożeń dla Europy Środkowo-Wschodniej, dla regionu euroatlantyckiego oraz dla bezpieczeństwa Stron.
14. Strony zobowiązują się do rozszerzenia szeroko pojętych współpracy naukowej i szkoleń w dziedzinie obronności, opierając się na wzmocnionej współpracy między swoimi głównymi ośrodkami wyższych studiów wojskowych.
15. Strony zobowiązują się do pogłębienia współpracy w zakresie planowania polityki dotyczącej analizy ewolucji teatrów działań wojennych, w tym poprzez przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń wojskowych.

16. Każda ze Stron zobowiązuje się do ułatwiania tranzytu i stacjonowania sił zbrojnych drugiej Strony na swoim terytorium.
17. Strony ustanowią odpowiedni mechanizm służący realizacji powyższych zobowiązań.

ARTYKUŁ 5

POLITYKA MIGRACYJNA, WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAWY WEWNĘTRZNE

1. Strony zobowiązują się do współpracy w celu realizacji i rozwijania unijnej polityki migracyjnej i azylowej opartej na zasadach przewidzianych w artykule 78 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej „TFUE”), z pełnym uwzględnieniem charakteru przepływów migracyjnych na ich granicach oraz potrzeby zapewnienia adekwatnej ochrony zewnętrznej granicy UE i właściwej odpowiedzi na zagrożenia bezpieczeństwa związane z nielegalną migracją, w tym wykorzystywaniem migracji jako instrumentu działań hybrydowych. Strony zobowiązują się ponadto, w zakresie zewnętrznego wymiaru polityki migracyjnej, do wspólnego rozwijania współpracy z państwami trzecimi, opartej na wzajemnie korzystnych partnerstwach, jak również do wdrożenia i wykorzystania wszystkich właściwych środków wzmocnienia współpracy z państwami trzecimi, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej.
2. W celu dochowania zasady swobodnego przepływu Strony zobowiązują się do pogłębienia współpracy w ramach UE poprzez wzmocnienie integralności strefy Schengen, usprawnienie jej funkcjonowania i zarządzania oraz wzmocnienie kontroli i bezpieczeństwa granic zewnętrznych.
3. Strony odnotowują wysoki poziom współpracy między ich służbami bezpieczeństwa wewnętrznego i zobowiązują się do jej pogłębienia, zarówno w ramach współpracy dwustronnej, jak i w UE, w szczególności w zakresie zapobiegania i zwalczania terroryzmu, zagrożeń hybrydowych, ingerencji, nielegalnej imigracji, handlu ludźmi, jak również w zakresie rozwoju zdolności sił bezpieczeństwa wewnętrznego, odpowiedzialnych za porządek publiczny. Strony zobowiązują się również do współpracy w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej.
4. Strony zobowiązują się do pogłębienia współpracy na szczeblu dwustronnym i europejskim w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej, w szczególności w ramach walki z przemytem środków odurzających, towarów, broni i amunicji, w tym poprzez wzajemne ułatwianie operacji mających na celu rozbijanie sieci oraz wykrywanie lądowych i morskich szlaków przerzutu środków odurzających.
5. Strony zobowiązują się pogłębiać współpracę w walce z przestępstwami przeciwko środowisku, w szczególności nielegalnym handlem i obrotem odpadami w strefie Schengen.
6. Strony zobowiązują się wzmacniać cybernetyczny wymiar europejskiej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W tym celu Strony dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniami, w tym poprzez szkolenia. Strony organizują spotkania między kadrami kierowniczymi właściwych organów obu Państw w celu wypracowania wspólnego podejścia do tego rodzaju przestępstw. W celu zwalczania cyberprzestępczości Strony zobowiązują się kontynuować wysiłki na rzecz wzmacniania współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych.

7. Strony wzmacniają współpracę między właściwymi służbami do spraw walki z korupcją oraz oszustwami podatkowymi, a także administracjami skarbowymi w celu zapobiegania i zwalczania korupcji oraz przestępstw finansowych i podatkowych.
8. Strony pogłębiają współpracę w zakresie walki z katastrofami naturalnymi oraz zagrożeniami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i nuklearnymi, a także wymieniają się wiedzą i doświadczeniem odnośnie do stosowanych technologii i wykorzystywanych zdolności. Działając na rzecz wzmocnienia europejskich zdolności i dalszego rozwoju unijnego mechanizmu ochrony ludności, Strony zobowiązują się wzmacniać partnerstwo dwustronne poprzez udział we wspólnych działaniach, ćwiczeniach i warsztatach służb ratowniczych oraz wszystkich właściwych podmiotów.

ARTYKUŁ 6

WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA, PRZEMYSŁOWA I CYFROWA

1. Strony dążą do wdrożenia europejskiego ładu gospodarczego i budżetowego, który pogodzi stabilność finansów publicznych z potrzebą inwestycji na rzecz wzrostu gospodarczego i sprostą wyzwaniom, przed którymi stoi UE. Strony uznają potrzebę zagwarantowania w pełni operacyjnego jednolitego rynku oraz uwolnienia jego potencjału jako kluczowej siły napędowej innowacji, inwestycji, konwergencji, wzrostu, powiązania i odporności gospodarczej, a także w tym kontekście wdrożenia uczciwych ram konkurencji między europejskimi przedsiębiorstwami i z przedsiębiorstwami państw trzecich w UE oraz aktywnego promowania równych szans na rynkach poza UE. Strony dążą również do pogłębienia jednolitego rynku poprzez usunięcie pozostałych barier. Strony dołożą starań, zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym, aby uprościć i ograniczyć obciążenia administracyjne dla podmiotów gospodarczych.
2. Strony aktywnie przyczyniają się do wdrażania nowego ładu na rzecz europejskiej konkurencyjności, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 18 kwietnia 2024 roku oraz deklaracją ze szczytu w Budapeszcie z dnia 8 listopada 2024 roku.
3. Strony promują wdrażanie ambitnej europejskiej polityki przemysłowej mającej na celu poprawę globalnej konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw oraz odporności europejskich gospodarek, utrzymanie energochłonnej produkcji w granicach UE przy jednoczesnym obniżeniu jej emisyjności, a także wzmocnienie zdolności produkcyjnych UE, przyspieszenie jej reindustrializacji oraz ułatwienie osiągnięcia transformacji ekologicznej i cyfrowej. Strony zobowiązują się do transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym oraz efektywniejszego korzystania z zasobów.
4. Strony dążą do zmniejszenia strategicznej zależności UE w sektorach określonych jako wrażliwe w Deklaracji Wersalskiej przyjętej przez szefów państw i rządów UE w dniach 10–11 marca 2022 roku. Strony pracują nad rozszerzeniem jej na inne strategiczne sektory, które wspólnie zidentyfikują. W tym kontekście Strony współpracują na rzecz wzmocnienia europejskich łańcuchów wartości w zakresie produkcji towarów podstawowych i strategicznych poprzez wzmocnienie zdolności produkcyjnych w Europie, dywersyfikację źródeł dostaw, tworzenie partnerstw i budowanie rezerw.
5. Strony doceniają wpływ polityki spójności w zakresie dotychczasowej konwergencji UE, jej wpływ na budowę długoterminowych możliwości rozwojowych i wzmocnienie

konkurencyjności UE. Strony dążą do wspierania spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej w politykach europejskich.

6. Strony zachęcają swoje podmioty gospodarcze do współpracy, dbając o promowanie zrównoważonego, sprawiedliwego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju. Strony zobowiązują się również do ułatwiania wzajemnych inwestycji oraz do poszanowania własnych interesów, a także do realizacji wspólnych projektów mających na celu rozwój innowacyjnych małych, średnich i dużych przedsiębiorstw obu Państw.
7. Strony zachęcają swoje przedsiębiorstwa do udziału w europejskich projektach przemysłowych, w tym poprzez wspieranie współpracy między nimi, w szczególności w ważnych projektach stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (dalej „IPCEI”) w sektorach baterii, mikroelektroniki, łączności, chmur obliczeniowych, ochrony zdrowia, technologii wodorowych, a także w inicjatywach przemysłowych związanych z produkcją sprzętu niezbędnego do transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz do zmniejszenia ich zależności. Strony zachęcają również małe i średnie przedsiębiorstwa do udziału w tych projektach, a także w przyszłych projektach typu IPCEI, które mogą powstawać w związku z produkcją, usługami i technologiami o znaczeniu krytycznym, takimi jak energetyka jądrowa, obniżenie emisyjności przemysłu i technologie cyfrowe.
8. Strony działają na rzecz transformacji cyfrowej ich społeczeństw, budowy stabilnej cyberprzestrzeni i Internetu opartego na zasadach bezpieczeństwa, neutralności, otwartości oraz niepodzielności, jak również na rzecz zrównoważonej regulacji sektora cyfrowego. Strony zobowiązują się do pogłębienia współpracy w zakresie innowacyjnych i krytycznych dla przyszłości UE technologii, w tym sztucznej inteligencji, informatyki kwantowej, biotechnologii, robotyki, nowych źródeł energii i technologii kosmicznych oraz do działania na rzecz lepszych uregulowań prawnych w zakresie zarządzania technologiami cyfrowymi, zarówno w ramach UE, jak i na szczeblu międzynarodowym.
9. Strony podzielają przekonanie, że polityka handlowa UE powinna przyczyniać się do uczynienia międzynarodowej wymiany handlowej uczciwszą i bardziej zrównoważoną, do odzwierciedlania wspólnych strategicznych interesów przemysłowych i rolnych, do wzmacniania polityki przemysłowej oraz do budowy europejskiej autonomii strategicznej w zgodzie z najwyższymi standardami, w szczególności w kwestiach społecznych i środowiskowych. Strony dbają o to, aby polityka handlowa promowała sprawiedliwe warunki konkurencji, zarówno na szczeblu europejskim, jak i międzynarodowym, w szczególności poprzez pełne wykorzystanie instrumentów ochrony handlu. Na szczeblu europejskim, w odpowiednim prawodawstwie UE, Strony zachęcają do przyjęcia i związanego z tym monitorowania klauzul lustrzanych, tak aby zapewnić, że wysiłki podejmowane przez europejskich producentów nie spowodują wzrostu importu z państw trzecich o mniej ambitnych normach środowiskowych i zdrowotnych.
10. Strony analizują możliwości realizacji wspólnych projektów inwestycyjnych i rozwojowych w państwach dotkniętych konfliktami, takich jak Ukraina, lub przechodzących fazę odbudowy po-konfliktowej.
11. Strony przynajmniej raz w roku konsultują się na poziomie ministrów właściwych do spraw gospodarki oraz do spraw finansów w celu wzmocnienia współpracy dwustronnej, w ramach UE i na arenie międzynarodowej.

12. W celu wzmocnienia dwustronnej i unijnej współpracy gospodarczej Strony będą regularnie organizować spotkania między właściwymi ministerstwami, w szczególności w celu wymiany poglądów i koordynacji w zakresie rynku wewnętrznego i europejskiej polityki przemysłowej.
13. Strony, poprzez właściwe ministerstwa i agencje, we współpracy z organizacjami przedsiębiorców, organizują nie rzadziej niż raz na dwa lata, na przemian w jednym i drugim Państwie, dwustronne forum gospodarcze.
14. Strony wspierają współpracę swoich inspektoratów pracy w zakresie poszanowania praw pracowników delegowanych, dostępu do informacji dla przedsiębiorstw korzystających z międzynarodowego świadczenia usług i pracowników mobilnych oraz zwalczania nierejestrowanego lub fałszywie zarejestrowanego zatrudnienia. Strony podtrzymują swoje dążenie do podpisania umowy o współpracy administracyjnej między swoimi inspektoratami pracy.

ARTYKUŁ 7

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, OCHRONA ŚRODOWISKA I KLIMATU

1. Strony dążą do wspierania i wdrażania wielostronnych instrumentów dotyczących zrównoważonego rozwoju, takich jak Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, sporządzone w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 roku, przyjęte w Paryżu dnia 12 grudnia 2015 roku. Strony współpracują na rzecz szybkiej globalnej transformacji w kierunku neutralnych klimatycznie gospodarek i społeczeństw, w tempie i zakresie, które odpowiadają celom określonym w artykule 2 ustęp 1 litera a Porozumienia paryskiego. W tym zakresie Strony zobowiązują się do przyczynienia się do osiągnięcia europejskich celów klimatycznych, w tym celu na 2030 rok i neutralności klimatycznej UE do 2050 roku, w sposób zapewniający i zwiększający konkurencyjność europejskiego przemysłu przy jednoczesnym osiągnięciu transformacji społecznej i przemysłowej.
2. Strony zobowiązują się, zarówno w ramach UE, jak i na poziomie międzynarodowym, do ochrony, odbudowy, promowania i zachowania różnorodności biologicznej, zarówno morskiej, jak i lądowej, poprzez wdrażanie globalnych ram różnorodności biologicznej z Kunmingu-Montrealu, do walki z zanieczyszczeniami, zwłaszcza tworzywami sztucznymi, oraz do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.
3. Strony współpracują, zarówno dwustronnie, jak i w ramach UE, na rzecz zwiększenia odporności terytorialnej na zmiany klimatu oraz w celu adaptacji do zmian klimatu i związanych z nimi zagrożeń. Strony kontynuują również współpracę w zakresie wspierania transformacji ekologicznej miast, regionów i samorządów terytorialnych.
4. Strony podkreślają znaczenie ilości i jakości zasobów wodnych w globalnej równowadze oraz współpracują, zarówno w ramach UE, jak i na szczeblu międzynarodowym, w celu ich ochrony.
5. Strony, świadome znaczenia zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych, zobowiązują się do współpracy w zakresie prowadzenia badań geologicznych oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów mineralnych.

ARTYKUŁ 8

MOBILNOŚĆ I INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

1. Uznając istotną rolę mobilności i infrastruktury transportowej w rozwoju jednolitego rynku UE, w zwiększaniu jego konkurencyjności, w przyczynieniu się do obniżenia jego emisyjności w skali globalnej oraz we wzmacnianiu bezpieczeństwa UE, Strony zamierzają zwiększać atrakcyjność zawodów związanych z transportem oraz współpracują w celu wzmacniania branż sektora transportowego, a także dostrzegają znaczenie instrumentów finansowych UE służących pogłębianiu zrównoważonego rozwoju sektora transportowego.
2. Strony zobowiązują się podejmować działania zmierzające do wzmocnienia odporności i bezpieczeństwa sektora transportowego – dwustronnie, wielostronnie i w ramach UE – w tym poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej podwójnego zastosowania, przeznaczonej zarówno dla sektora cywilnego, jak i wojskowego. Celem tych działań jest wzmocnienie odporności i bezpieczeństwa Europy.
3. Strony uznają istotną rolę wymiany doświadczeń we wdrażaniu przepisów UE dotyczących zrównoważonego transportu, w tym między innymi dotyczących paliw, transgranicznego planowania, budowy stacji ładowania pojazdów elektrycznych i tankowania wodoru oraz infrastruktury ładowania elektrycznych pojazdów ciężkich.
4. Strony dążą do promowania i wdrażania narzędzi służących wzmacnianiu cyberbezpieczeństwa sektora transportowego, w szczególności w odniesieniu do rodzajów transportu zarządzanych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, na szczeblu dwustronnym, wielostronnym i UE.
5. Strony uznają znaczenie poszukiwania możliwości wspólnych działań ukierunkowanych na wzmacnianie połączeń transportowych między nimi, wspierania współpracy w dziedzinie infrastruktury transportowej, między innymi współpracy dotyczącej portów lotniczych i kolei dużych prędkości, a także rozpatrywania możliwości dostosowania i udoskonalenia obowiązujących przepisów dotyczących sektora transportowego z myślą o odzwierciedleniu zapotrzebowania na opracowywanie zrównoważonych modeli mobilności i zrównoważonej infrastruktury.

ARTYKUŁ 9

ENERGETYKA I CYWILNA WSPÓŁPRACA JĄDROWA

1. Strony podkreślają, że cele transformacji ekologicznej, obniżenie emisyjności ich gospodarek i przemysłów, zgodnie z zasadą neutralności technologicznej, oraz ewolucja rynków energii wymagają nowego podejścia w dziedzinie energetyki, tak aby przyspieszyć zmniejszenie zależności od paliw kopalnych, zwiększyć zdolności produkcyjne energii zero- lub niskoemisyjnej w Europie i zdywersyfikować źródła dostaw w celu wzmocnienia suwerenności energetycznej, przy jednoczesnym poszanowaniu swobodnego wyboru państw członkowskich w odniesieniu do ich miksu energetycznego, zgodnie z artykułem 194 TFUE.
2. Strony współpracują, w szczególności w ramach UE, na rzecz skutecznego wspierania rozwoju źródeł energii odnawialnej, jądrowej i innych zero- lub niskoemisyjnych źródeł energii, gospodarki wodorowej, bezpieczeństwa i stabilności systemu elektroenergetycznego i połączeń systemowych sieci energetycznych na szczeblu

europejskim oraz efektywności energetycznej. Strony współpracują w celu poprawy odpowiednio organizacji i funkcjonowania europejskich wewnętrznych rynków energii.

3. Strony prowadzą coroczny dialog wysokiego szczebla między właściwymi ministerstwami i podmiotami na temat kwestii energetycznych, w tym energii jądrowej. Strony wdrażają i rozwijają dwustronny plan współpracy w dziedzinie energetyki jądrowej we wszystkich segmentach sektora, w szczególności poprzez regularną wymianę i wspólne prace, a także wspierają rozwój swoich programów. W tych ramach Strony zobowiązują się w szczególności:
 - a) aktywnie promować zalety energii jądrowej i jej komplementarność z energią ze źródeł odnawialnych z punktu widzenia osiągnięcia celów transformacji energetycznej Stron;
 - b) promować ich współpracę i wymianę informacji dotyczących polskiego i francuskiego programu budowy nowych instalacji jądrowych, zarówno jądrowych reaktorów wielkoskalowych, jak i małych reaktorów modułowych;
 - c) w celu wzmocnienia suwerenności energetycznej UE, działać na rzecz współpracy między krajowymi branżami jądrowymi w celu zachęcenia do utworzenia rzeczywistego europejskiego łańcucha dostaw;
 - d) badać możliwe formy współpracy w celu sprostania wyzwaniom w zarządzaniu jądrowym cyklem paliwowym;
 - e) wspierać współpracę między polskimi i francuskimi podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę i bezpieczeństwo jądrowe.
4. Strony zobowiązują się rozwijać współpracę w zakresie zasobów ludzkich i innowacji w cywilnym sektorze jądrowym, zarówno dwustronnie, jak i w ramach europejskiej strategii na rzecz umiejętności jądrowych, między innymi w ramach współpracy instytucji badawczych i uczelni.

ARTYKUŁ 10

ROLNICTWO, SEKTOR ROLNO-SPOŻYWCZY, ŻYWNOŚĆ, RYBOŁÓWSTWO I LEŚNICTWO

1. Strony podkreślają swoje przywiązanie do wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa oraz ich rolę w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego, suwerenności, bezpieczeństwa zdrowotnego, żywienia, transformacji ekologicznej oraz walki ze zmianami klimatu w UE i na poziomie globalnym. Strony będą kontynuować dialog na temat perspektyw rozwoju tych polityk, mając na uwadze walkę z wahaniami rynkowymi, wzmocnienie współpracy w dziedzinie weterynarii oraz standardów jakości i pochodzenia.
2. Strony współdziałają w ramach UE w celu zagwarantowania suwerenności i bezpieczeństwa żywnościowego UE, w szczególności poprzez promowanie odporności produkcji rolnej i rolno-spożywczej, zmniejszenie zależności strategicznych, zrównoważony rozwój oraz transformację systemów rolno-spożywczych.
3. Strony zobowiązują się do kontynuowania współpracy w zakresie badań i edukacji w dziedzinie rolnictwa.
4. Strony zobowiązują się do dalszej współpracy w zakresie prowadzenia działań informacyjnych i promowania dobrych praktyk w rolnictwie, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonego wykorzystania energii w produkcji rolnej i przemyśle rolno-spożywczym. Strony zobowiązują się również do prowadzenia wspólnych działań w celu przeciwdziałania stratom w rolnictwie i marnotrawstwu żywności, promowania badań

w dziedzinie agroekologii oraz zdrowia gleb i innowacji, w tym rolnictwa ekologicznego, w celu zwiększenia zrównoważonej wydajności systemów rolnych dla zachowania jakości gleb, dostosowania się do zmian klimatu, zwiększenia zawartości węgla w glebach rolnych i zmniejszenia emisji całego sektora.

5. Strony współpracują w obszarze odpowiedniego zarządzania i ochrony zasobów naturalnych wód, jak również promują zrównoważone praktyki połowowe i hodowlane dla lepszego wykorzystania potencjału zasobów rybnych na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego oraz dla zapewnienia przyszłym pokoleniom korzyści z tych zasobów.
6. Strony, świadome znaczenia lasów jako wspólnego europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i ważnego dostarczyciela usług ekosystemowych, zobowiązują się pogłębiać współpracę w zakresie ochrony i odbudowy lasów europejskich oraz zrównoważonego zarządzania nimi, zapewnienia ich trwałości i wielofunkcyjności oraz zachowania ich roli przyrodniczej, społecznej i kulturowej. Strony kontynuują współpracę na rzecz walki zylesianiem, w szczególności w ramach obowiązujących umów międzynarodowych i wielostronnych zobowiązań.
7. Strony postanawiają wznowić prace Polsko-Francuskiego Wspólnego Komitetu Rolnego.

ARTYKUŁ 11

SZKOLNICTWO WYŻSZE, BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE TECHNOLOGICZNE

1. Strony kontynuują i pogłębiają współpracę dwustronną w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji technologicznych. Strony wspierają również działania w ramach Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego i Europejskiej Przestrzeni Badawczej.
2. Strony wspierają mobilność nauczycieli akademickich, naukowców, doktorantów, studentów i pracowników administracyjnych między instytucjami szkolnictwa wyższego i nauki, w szczególności poprzez program Erasmus+, podwójne dyplomy oraz wspólne kształcenie, a także inicjują dialog dotyczący możliwości wprowadzenia wspólnych dyplomów europejskich w celu poprawy jakości szkolnictwa wyższego. W tym celu Strony pracują nad aktualizacją narzędzi przejrzystości Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego mając na uwadze ułatwienie wzajemnego uznawania kwalifikacji - od matury albo baccalauréat po habilitację do prowadzenia badań – w ramach cykli kształcenia i ścieżek karier zawodowych.
3. Strony promują mobilność naukowców między swoimi instytucjami badawczymi, zachęcając do udziału we wspólnych projektach oraz dwustronnych i unijnych programach badawczych, w szczególności poprzez program badań naukowych Program Partnerstwa Hubert Curien „Polonium”, europejskie sojusze uniwersyteckie i projekty realizowane w ramach programu ramowego UE na rzecz badań i innowacji.
4. Strony wspierają zawieranie partnerstw dwu- i wielostronnych między wiodącymi instytucjami szkolnictwa wyższego i nauki, jak również w ramach wiodących infrastruktur badawczych. Strony wspierają także tworzenie i rozwój programów w zakresie kształcenia doktorantów.

5. Strony wspierają ochronę własności intelektualnej wynikającej ze współpracy naukowej i technologicznej. Strony wspierają również otwartą naukę, z korzyścią dla całej społeczności naukowej i społeczeństwa.
6. Strony wspierają innowacje technologiczne i społeczne oraz działania badawczo-rozwojowe, w tym innowacje przełomowe, poprzez wspólne programy badawcze z udziałem partnerów przemysłowych i społecznych. Poprzez współpracę w ramach programów UE Strony przyczyniają się do wzmocnienia unijnej suwerenności technologicznej, w szczególności w następujących dziedzinach: zrównoważony rozwój, różnorodność biologiczna, klimat, sztuczna inteligencja, informatyka kwantowa, biotechnologia, nowe źródła energii, przestrzeń kosmiczna, badania w zakresie agroekologii i zdrowia gleb, fotonika i baterie. Strony kontynuują wymianę informacji i doświadczeń w zakresie technologii kosmicznej oraz ułatwiają rozwój zdolności w zakresie świadomości sytuacyjnej w przestrzeni kosmicznej, telekomunikacji satelitarnej oraz satelitarnej obserwacji Ziemi.
7. Strony doceniają działalność Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich Uniwersytetu Warszawskiego, Ośrodka Kultury Polskiej na Sorbonne-Université i organizację Polsko-Francuskiego Forum Nauki i Innowacji.
8. W celu wzmocnienia potencjału badawczo-rozwojowego Strony wspierają rozwój centrów doskonałości w całej UE, z uwzględnieniem równowagi geograficznej regionów.
9. W celu przyspieszenia upowszechnienia doskonałości w całej Europie, Strony zobowiązują się do wzmocnienia integracji swoich regionalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji, opierając się w szczególności na uniwersytetach.

ARTYKUŁ 12

KULTURA I PAMIĘĆ

1. Doceniając więzi kulturalne łączące oba Państwa i Narody, w tym szczególny wkład Instytutu Francuskiego i ośrodków Alliance française w Rzeczypospolitej Polskiej, Instytutu Polskiego w Paryżu i Instytutu Biblioteka Polska w Paryżu, Strony zacieśniają współpracę między instytucjami, podmiotami kultury i artystami obu Stron. W tym celu Strony wspierają wspólne projekty, koprodukcje artystyczne i wspólne wydarzenia kulturalne.
2. Strony przywiązują szczególną wagę do historii łączącej oba Państwa i Narody. Strony wspierają inicjatywy mające na celu jej promowanie w obu Państwach. Strony wspierają również inicjatywy mające na celu ochronę materialnego i niematerialnego dziedzictwa historycznego i kulturowego łączącego oba Państwa i Narody, w szczególności zabytków architektury i miejsc wspólnej pamięci.
3. Strony wspierają rozwój, promocję i rozpowszechnianie dzieł kultury i sztuki, w szczególności literatury, kinematografii, sztuk audiowizualnych, muzyki, tańca i architektury każdej ze Stron na terytorium drugiej Strony. Strony wspierają tłumaczenie dzieł kultury i sztuki w celu ułatwienia dostępu do nich szerszej publiczności w drugim Państwie.
4. Strony wspierają współpracę między muzeami, twórcami, artystami, organizacjami społecznymi prowadzącymi działalność kulturalną, wydawcami, producentami oraz telewizjami publicznymi z obu Państw. Strony czuwają nad przestrzeganiem praw

autorskich i utrzymaniem właściwego oraz proporcjonalnego wynagrodzenia autorów i twórców, w tym w kontekście rozwoju sztucznej inteligencji.

5. Strony wspierają rozwój przemysłu kulturalnego i kreatywnego poprzez wspieranie mobilności artystów, osób zawodowo zajmujących się kulturą i twórców między oboma Państwami. Strony będą wspierać projekty współpracy w dziedzinie szkoleń, badań kulturalnych, innowacji artystycznych i strukturyzacji gospodarczej branży kultury.
6. Strony uznają znaczenie nowych technologii w promowaniu kultury oraz zobowiązują się do rozwijania inicjatyw cyfrowych i innowacji technologicznych, sprzyjających powszechnemu dostępowi do kultury.
7. Strony zobowiązują się do współpracy w walce z przemytem dóbr kultury. Strony zobowiązują się kontynuować współpracę na rzecz ochrony dziedzictwa przed skutkami konfliktów i globalnego ocieplenia.

ARTYKUŁ 13

OŚWIATA, PROMOCJA JĘZYKA I SPORT

1. Strony uznają korzyści wynikające z zacieśniania więzi między polskimi i francuskimi podmiotami oświatowymi (uczniami, nauczycielami i kadrami zarządzającymi) i zachęcają do tworzenia partnerstw między szkołami w obu Państwach, w tym w zakresie integracji społecznej, równości płci, edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, pamięci europejskiej, kształcenia i szkolenia zawodowego. Strony w szczególności zachęcają do zwiększenia mobilności zarówno uczniów, jak i nauczycieli, zwłaszcza w ramach programów edukacyjnych UE, takich jak Erasmus+.
2. Strony zobowiązują się do kontynuowania wysiłków na rzecz współpracy w zakresie nauczania języka polskiego w Republice Francuskiej i języka francuskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym w ramach placówek z przyznanym znakiem „LabelFrancÉducation”.
3. Strony zobowiązują się dzielić swoją wiedzę specjalistyczną i wnioskami wyciągniętymi z organizacji dużych międzynarodowych wydarzeń sportowych, ze szczególnym uwzględnieniem sportu osób z niepełnosprawnościami, sportu powszechnego i zrównoważonego rozwoju.
4. Strony będą kontynuować współpracę w zakresie sportu, w szczególności w zakresie goszczenia sportowców najwyższej klasy w swoich obiektach sportowych, promowania wartości sportowych wśród młodego pokolenia oraz promowania zasad dobrego zarządzania w organizacjach sportowych. Strony będą współpracować w dziedzinie europejskich wyzwań sportowych, w szczególności poprzez wzmacnianie i promowanie głównych cech europejskiego modelu sportu.
5. Strony promują sport kobiet na wszystkich szczeblach, ze szczególnym uwzględnieniem przekazu medialnego oraz walki z przemocą na tle seksualnym i ze względu na płeć.

ARTYKUŁ 14
MŁODZIEŻ, SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE I SAMORZĄD TERYTORIALNY

1. Strony zobowiązują się do pogłębienia współpracy młodzieży poprzez wspieranie zaangażowania i mobilności młodzieży z Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Francuskiej. Współpraca ta opiera się w szczególności na programach krajowych i inicjatywach europejskich. Strony wspierają rozwój wolontariatu w obu Państwach.
2. Doceniając dotychczasową dwustronną współpracę organizacji społeczeństw obywatelskich obu Stron, Strony zachęcają, w szczególności w oparciu o zasoby i możliwości współpracy, jakie daje Rada Europy oraz UE, do kontynuowania wymiany i współpracy między ich podmiotami, w szczególności w celu promowania praw człowieka, praworządności i demokracji, wartości europejskich, równości płci, zwalczania wszelkich form dyskryminacji, ochrony obrońców praw człowieka, zwalczania manipulowania informacjami, wspierania transformacji ekologicznej oraz walki ze zmianami klimatu.
3. Doceniając dotychczasową współpracę samorządów terytorialnych i władz lokalnych obu Stron oraz ich wkład w pogłębienie więzi między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, Strony zachęcają do kontynuowania ich współpracy i zobowiązują się wspierać wspólne inicjatywy przez nie podejmowane.

ARTYKUŁ 15
DZIEŃ PRZYJAŹNI POLSKO-FRANCUSKIEJ

Strony ustanawiają dzień 20 kwietnia Dniem Przyjaźni Polsko-Francuskiej.

ARTYKUŁ 16
WEJŚCIE W ŻYCIE

Strony poinformują się wzajemnie w drodze dyplomatycznej o zakończeniu krajowych procedur wymaganych do wejścia w życie niniejszego Traktatu. Niniejszy Traktat wejdzie w życie po upływie trzydziestu (30) dni od dnia otrzymania późniejszej z notyfikacji.

ARTYKUŁ 17
ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Wszelkie spory dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszego Traktatu rozstrzygane będą w drodze konsultacji lub negocjacji między Stronami.

ARTYKUŁ 18
ZMIANY

1. Traktat niniejszy może zostać zmieniony w dowolnym czasie za zgodą Stron.
2. Zmiany wejdą w życie zgodnie z procedurą określoną w artykule 16.

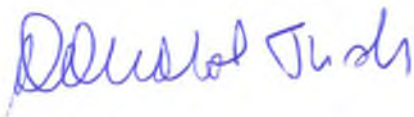
ARTYKUŁ 19
OBOWIĄZYWANIE I WYPOWIEDZENIE

1. Traktat niniejszy zostaje zawarty na czas nieokreślony.

2. Z dniem wejścia w życie niniejszego Traktatu traci moc Traktat o przyjaźni i solidarności między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Francuską, sporządzony w Paryżu dnia 9 kwietnia 1991 roku.
3. Każda ze Stron może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszy Traktat w drodze notyfikacji skierowanej do drugiej Strony w drodze dyplomatycznej. Niniejszy Traktat traci moc po upływie sześciu (6) miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez drugą Stronę.

Sporządzono w Nancy, dnia 9 maja 2025 roku, w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, każdy w językach polskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

W imieniu Republiki Francuskiej

